

Komitet redakcyjny / Editorial committee:

ELŻBIETA BEDNAROWSKA (sekr. red.), ZBIGNIEW BEIERSDORF,
PIOTR FRANASZEK, ALEKSANDER GARLICKI,
JAN GODŁOWSKI (red. nac.), BARBARA KONWERSKA

Recenzenci / Reviewers:

Aleksandra Arkusz, Krzysztof Bukowski, Marcin Czarnowicz,
Andrzej Laskowski, Andrzej Marzec, Michał Dziewulski,
Maciej Pawlikowski, Bernadeta Stano, Andrzej Synowiec, Wiktor Szymborski

Redakcja i korekta / Editors and proofreaders:

Lilianna Jagielska, Małgorzata Piera

Tłumaczenie / Translation:

Biuro Tłumaczeń PAROLA

Redakcja w języku angielskim / Language editor:

Grażyna Zagórny

Fotografie / Photographs:

Artur Grzybowski, Jarosław M. Fraś, Ewelina Kolebuk,
Dariusz Kołakowski, Patryk Sewulok

Rysunki / Drawings:

Bernadetta Bielecka, Katarzyna Lajs-Klose, Ewelina Kolebuk,
Karolina Fajerska, Aleksandra Zborowska

Obróbka komputerowa / Computer processing:

Jarosław M. Fraś, Marek Materna

Opracowanie graficzne i skład / Graphic design and typesetting:

Katarzyna Poznańska

ISSN 0137-530X

© Copyright by Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, Poland 2022

Wersja drukowana czasopisma jest jego wersją pierwotną.

Print preview version of the magazine is its primary.

SPIS TREŚCI / TABLE OF CONTENTS

Barbara Konwerska

POMNIK ADAMA MICKIEWICZA W WIELICZCE. W 120. ROCZNICĘ ODSŁONIĘCIA	10
MONUMENT TO ADAM MICKIEWICZ IN WIELICZKA. ON THE 120 TH ANNIVERSARY OF ITS UNVEILING	11
Abstrakt	10
Abstract	11
Wstęp	12
Introduction	13
Pomniki Adama Mickiewicza – przegląd	16
Monuments to Adam Mickiewicz – overview	17
Dzieje wielickiego pomnika 1890–1947	32
History of the monument in Wieliczka 1890–1947	27
Zakończenie	58
Conclusion	57
Bibliografia	60
Bibliography	61

Marek Skubisz

PARADNE TOPORY GÓRNICZE Z XVII I XVIII WIEKU W ZBIORACH MUZEUM ŻUP KRAKOWSKICH WIELICZKA	72
THE GALA MINER'S AXES FROM THE 17 TH AND 18 TH CENTURIES IN THE COLLECTIONS OF THE CRACOW SALTWORKS MUSEUM IN WIELICZKA	73
Abstrakt	72
Abstract	73
Wstęp	74
Introduction	75
Geneza bart	90
Genesis of axes	93
Budowa i typy bart	98
Structure and types of axes	99
Ikografia – przedstawienia na bartach ze zbioru Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka	102
Iconography – depictions on axes from the collection of the Cracow Saltworks Museum in Wieliczka	107

Motywy religijne.....	102
Religious motifs.....	107
Motywy górnicze.....	108
Mining motifs.....	109
Herby.....	112
Coats of arms.....	113
Godła górnicze.....	116
Hammer and pick symbols.....	117
Portrety książąt – elektorów saskich.....	120
Portraits of the princes–electors of Saxony.....	119
Daty.....	120
Dates.....	119
Inicjały.....	122
Initials.....	127
Motywy i ornamenty roślinne oraz geometryczne.....	122
Floral and geometric motifs and ornaments.....	127
Cechy wytwórcy na żelźcach.....	128
Manufacturer’s marks on metal heads.....	129
Analiza stylistyczna.....	128
Stylistic analysis.....	129
Współczesne naśladownictwa bart.....	130
Contemporary imitations of axes.....	131
Podsumowanie.....	134
Summary.....	135
Aneks.....	138
Annex.....	139
Katalog toporów górniczych ze zbioru Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.....	138
Catalogue of miner’s axes from the collection of the Cracow Saltworks Museum in Wieliczka (CSMW).....	139
Bibliografia.....	158
Bibliography.....	159
Mateusz Gil	
UWAGI O ZNACZENIU I POCHODZENIU TERMINÓW „ŻUPNIK” I „ŻUPA”.....	166
OBSERVATIONS ON THE MEANING AND ORIGIN OF THE TERMS “ŻUPNIK” AND “ŻUPA”.....	167
Abstrakt.....	166
Abstract.....	167
Wstęp.....	168
Introduction.....	169
Termin „żupnik” w znaczeniu zarządcy żup krakowskich.....	172
The term “żupnik” in the meaning of the Cracow saltworks administrator.....	173

Termin „żupnik” w znaczeniu zarządcy żup kruszcowych.....	180
The term „żupnik” in the meaning of the ore mining administrator.....	181
Termin „żupnik” w znaczeniu zarządcy żup ruskich.....	188
The term „żupnik” in the meaning of the Ruthenian saltworks administrator.....	189
Pochodzenie terminu „żupnik”.....	196
The origin of the term „żupnik”.....	197
Zakończenie.....	208
Conclusion.....	209
Bibliografia.....	210
Bibliography.....	211

Anita Szczepanek, Monika Łyczak, Marek Materna,
Jarosław M. Fraś

STARY CMENTARZ PARAFIALNY PRZY KOŚCIELE PW. ŚW. JANA CHRZCIELA W MIKLUSZOWICACH GM. DRWINIA, POW. BOCHEŃSKI W ŚWIETLE BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH O CHARAKTERZE RATOWNICZYM.....	220
OLD PARISH CEMETERY AT THE CHURCH UNDER THE INVOCATION OF ST JOHN THE BAPTIST IN MIKLUSZOWICE, DRWINIA COMMUNE, BOCHNIA POWIAT IN THE LIGHT OF RESCUE ARCHAEOLOGICAL SURVEYS.....	221
Abstrakt.....	220
Abstract.....	221
Wstęp.....	222
Introduction.....	223
Położenie i charakterystyka osadnictwa.....	222
Location and characteristics of the settlement.....	223
Historia badań.....	228
History of surveys.....	229
Cmentarz nowożytny.....	236
Modern cemetery.....	239
Badania archeologiczne.....	238
Archaeological surveys.....	241
Analiza antropologiczna.....	256
Anthropological analysis.....	259
Wyposażenie grobowe.....	296
Grave equipment.....	295
Zakończenie.....	306
Conclusion.....	303
Katalog zidentyfikowanych dewocjonalistów.....	308
Catalogue of identified devotional items.....	309
Bibliografia.....	342
Bibliography.....	343

Urszula Mróz

„OPIS PRAC PROWADZONYCH W KOPALNI WIELICKIEJ I BOCHEŃSKIEJ POD ZARZĄDEM GEORGA PETERA STEINHAUSERA – INSPEKTORA GENERALNEGO KOPALNI W LATACH 1718–1722” JAKO ŹRÓDŁO DO POZNANIA DZIEJÓW ŻUP KRAKOWSKICH NA POCZĄTKU XVIII WIEKU	350
“DESCRIPTION OF WORKS CARRIED OUT IN THE WIELICZKA AND BOCHNIA MINES UNDER THE MANAGEMENT OF GEORG PETER STEINHAUSER – THE GENERAL MINE INSPECTOR OVER THE PERIOD 1718–1722” AS A SOURCE FOR POPULARIZING THE HISTORY OF THE CRACOW SALTWORKS AT THE BEGINNING OF THE 18 TH CENTURY	351
Abstrakt.....	350
Abstract	351
Wstęp	352
Introduction.....	353
Wettynowie jako władcy Saksonii i królowie Polski	356
The Wettin family as the rulers of Saxony and kings of Poland.....	357
Działania Wettynów w stosunku do żup krakowskich.....	364
Measures taken by the Wettins in relation to the Cracow Saltworks.....	365
Zakończenie	402
Conclusion.....	403
Bibliografia	408
Bibliography	409
Jarosław M. Fraś, Ewelina Kolebuk, Katarzyna Lajs-Klose, Marek Materna, Szymon Pawlikowski, Patryk Sewulok	
BADANIA ARCHEOLOGICZNE PROWADZONE PRZEZ MUZEUM ŻUP KRAKOWSKICH WIELICZKA W ROKU 2021	416
ARCHAEOLOGICAL RESEARCH CONDUCTED BY THE CRACOW SALTWORKS MUSEUM IN WIELICZKA IN THE YEAR 2021	417
Abstrakt.....	416
Abstract	417
Bibliografia	468
Bibliography	469
KRONIKA MUZEUM ŻUP KRAKOWSKICH WIELICZKA ZA ROK 2021 (opracowanie Urszula Mróz).....	472
CHRONICLE OF THE CRACOW SALTWORKS MUSEUM IN WIELICZKA FOR 2021 (prepared by Urszula Mróz).....	473
<i>Spis ilustracji</i>	511
<i>List of illustrations</i>	511